

QEYD VƏ ŞƏRHLƏR

Tətil bitdi!

səh. 192. “kollektivin”: kollektiv müqavilə nəzərdə tutulur.

“səddi-İskəndər”: “Quran”a görə, İskəndər Zülqərneynin Yəcuc-Məcuc qövmü ilə mədəni qövmlər arasında inşa etdiyi sədd. Ədəbiyyatda “keçilməz, aşılmaz sədd” mənasında işlədilir.

Azərbaycan

Məclisi-Məbusanında

səh. 193. “(Elan Zaqafqaziyanın ingilislər qəzetəmizdə vardı.):” Belə görünür ki, bu cümlə yarımcıq çıxmışdır. General Milnin “Zaqafqaziya əhalisinə” adlı, 20 mart 1919-cu il tarixli bəyanatı “Azərbaycan” qəzetinin 9 may tarixli 176-cı nömrəsində verilmişdir.

“Mən sizin yadınıza salmaq istəyirəm o günləri ki, ingilis əsgərləri Biçeraxov dəstəsi ilə bərabər paytaxtımıza daxil oldular.”: Bu cümlə qəzetdə belə getmişdir: “Mən sizin yadınıza salmaq istəyirəm o günləri ki, ingilis tərəfindən işğal haqqında idi ki məzmunu əsgərləri Biçeraxov dəstəsi ilə bərabər paytaxtımıza daxil oldular.”

Sülh ətrafında

səh. 194. “Palas” otel: söhbət Versalda yerləşən Trianon Palace Versailles otelindən gedir. Otel 1910-cu ildə inşa edilmişdir. Versal Sazişi 1919-cu ildə bu oteldə hazırlanmış və Almaniya nümayəndə heyətinə təqdim edilmişdir.

səh. 195. “məğlubiyətimizin”: qəzetdə “məğlubumuzun” getmişdir.

Qəzetələrdən

səh. 195. “Qafqaz Mədənlərində”: Qafqaz Mineral Suları kurortlar qrupu nəzərdə tutulur.

“Arnold Boldvinq”: güman ki, 1917-1921-ci illərdə Britaniya Dövlət Xəzinəsinin Maliyyə katibi vəzifəsini tutan Stenli Boldvindən [Stanley Baldwin] söhbət gedir. Qəzetdə “Arnold Boldvinq” yazılmışdır.

Dağıstan əhvalı

səh. 196. “T. K.”: Vladiqafqazda nəşr edilmiş “Terski kazak” qəzeti nəzərdə tutulur.

Hansı vacibdir?

səh. 198. “F. A.”: bu imza Fərhad Ağazadəyə məxsusdur.

Azərbaycanda

səh. 199. “mahalda taxıl qiymətinin artmasında”: qəzetdə “qiymətinin” yerinə “qisminin” getmişdir.

Cümə axşamı, 15 may 1919-cu il, nömrə 181

AZƏRBAYCAN

Gündəlik siyasi, ictimai, ədəbi, iqtisadi türk qəzetəsidir

İkinci səneyi-dəvamiyyəsi. Pəncşənbə, 14 şabanül-müəzzəm sənə 1337. 15 mayıs 1919 sənə.

Türk və islamlığa müfid məqalələrə səhifələrimiz açıqdır. Dərc olunmayan övraq iadə edilməz. Dərc edilən məqalətin mükafatını idarə təyin edir. Məhəlli-idarə: Bakı, Vorontsovski və Qubernski küçələrin küncündə 4 nömrəli evdə “Azərbaycan” idarəsi. Telefon nömrə 39-60. Tək nüsxəsi 1 manat.

Abunə şəraiti: Bakı üçün 1 aylığı 20 rublə, 2 aylığı 35 rublə, 3 aylığı 50 rublə. Qeyri şəhərlər üçün 1 aylığı 25 rublə, 2 aylığı 45 rublə, 3 aylığı 60 rublə. Elan fiatı: birinci səhifədə sətri 4 rublə, axırını səhifədə sətri 3 rublə, itən şeylər və yer axtaranlar üçün 2 rublə.

ELAN

1919-cu ildə mayıs 15 pəncşənbə [cümə axşamı] günü saat 11-də Azərbaycan Məclisi-Məbusan iclası olacağı elan edilir.

T-152

Hökumət Teatrosunda
Axşam tamaşası

NADİR ŞAH ƏFŞAR

Milli səhnəmizin müqtədir və mahir xadimi və sabiq baş rejissoru mərhum Hüseyn Ərəblinin qəbri üstə abidə rəzk [abidə qoymaq] və biçiz [köməksiz] qalmış ixtiyar validəsinin məişətini təmin etmək və ehtiyacını rəf etmək [aradan qaldırmaq] üçün

Zülfüqar bəy və Üzeyir bəy Hacıbəyli Qardaşları Müdiriyyəti cümə günü şabanül-müəzzəm ayının 15-də 1337 sənə (mayın 16-da 1919-cu ildə) milli səhnəmizin zəhmətkeşi mərhum Hüseyn Ərəblinskinin ruhunu dərxatir [yad] etmək üçün Müdiriyyətin aktyorları tərəfindən mərhum Hüseynin sevdiyi “Na-

dir şah Əfşar” faciəsi mütəntən [təntənəli] surətdə mövqeyi-tamaşaya qoyulacaqdır.

Bu tamaşanın həm mənəvi və həm də maddi cəhətini nəzərə alaraq, Müdiriyyət, aktyorları ilə bərabər ümidvardır ki, möhtərəm camaatımız fəvqə məzkur [yuxarıda deyilən] məqsədə diqqət edərək həman günü işbu tamaşada isbatı-vücut [iştirak] etməyə əhəmiyyət verməklə belə axırını dəfə olaraq mərhumun ruhunu dərxatir və şad edərlər. Bununla əlavə olunur ki, bu tamaşada “Nadir şah” rolunu ifa edən məşhur artist Abbas Mirzə Şərifov mərhum Hüseynin öz səliqəsi ilə tikdirdiyi Nadir şah libasında çıxacaqdır.

Biletlər indidən cəmi aktyorların iştirakı ilə əldə və teatrın kassasında satılmaqdadır. Bu məqsədə ianə olunarsa, idarəmizdə (Qubernski küçədə nömrə 43) kamali-məmnuniyyətlə qəbul edilib ianə sahibinin verdiyi paranın qədəri və ismi qəzetələr vasitəsilə göstəriləcəkdir.

Tamaşa başlanacaqdır axşam saat 8-in yarısında.

Müdir: Zülfüqar bəy Hacıbəyli

XATİMƏ

Zabastovkanı yatırmaq və xələldar edilmiş məişəti öz yoluna salmaq haqqında hökumətimiz tərəfindən ittixaz edilmiş tədabiri-şədidədən [görülmüş şiddətli tədbirlərdən] hasil olan müvəffəqiyyət və müzəffəriyyəti avam və anlamazlar nəzərində ləkələmək üçün hökumətimizi irticapərəstliklə ittixam edirlər. “Kontr-revolusioner”, [əks-inqilabçı], “reaksioner” [irticaçı] deyərək avamfirib [demaqoqcasına] təbirlərlə [sözlərlə] qandırmaq [aldatmaq] istəyirlər ki, guya bizim hökumətimiz Nikolay hökuməti yoluyla gedib “proletariya” ilə mübarizəyə qalxırmış! Fəqət böylə deyil ki, böylə də olsun!

Zabastovkanı yatırdan hökumətimiz azad Azərbaycan Cümhuriyyətinin ən hürriyyətpərvər, ən demokratik bir hökumətidir ki, bu sifətləri haiz olduğunu [daşdığını], sözlə deyil, feilən isbat edib də azad bir Cümhuriyyətə yaraşan azadlıqların hamısına yol vermişdi.

Zabastovka quran adamlar isə Bakı proletariyası, Bakının əsil fəqarayı-kasibəsi olmayıb da imperializm amalının, yəni bir millətin azadlığına qarşı sui-qəsd etmək fikrinin tərəfdarları idi ki, Azərbaycan türklərinin azadlığı, azad bir surətdə tərəqqi və inkişaf etməsi və bir millət olmaq üzrə qüvayi-cismaniyyə və ruhaniyyə və maddiyyə və mənəviyyəsinin [cismani, ruhani, maddi və mənəvi qüvvələrinin] sərbəstənə təalisi [ucalması, artması] onlarca arzu olunmayan və onların xoşuna gəlməyən əhvallardandır.

Deməli, bu mübarizə kontr-revolusioneriya ilə proletariya mübarizəsi deyil,

hürriyyətpərvər və azadlıq tərəfdarı olan bir millətin qırmızı rəngə boyanmış qara qüvvələrdən özünü qoruması, müdafiə və mühafizə etməsidir.

Əsarət kəməndini təkrar boynuna salmaq və zəlalət zəncirini təzədən ayaqlarına vurmaq istəməyən bir millət və o millətin başında duran hökuməti “kontr-revolusioner” deyərək təkdir [məzəmmət] etmək, başını qəssabın bıçağı altına uzatmaq istəməyən bir heyvanı söymək mənzələsindədir [yerindədir].

* * * * *

Bu zabastovka – ki baş tuta bilsəydi, bütün həyatımızı durduracaq və zabastovkaçıların müvəffəq olduqları təqdirdə ola bilsin ki, paytaxtımızı təkrar qan ocağına döndərəcəkdə – yeni təşəkkül etmiş Kabinəmizdən ötrü öz bacarığını və bacarıqsızlığını əhalimizə və ümuma bildirmək üçün bir imtahan və bir məhək daşı idi.

Kabinəmiz təşəkkül edən gündən bəri, bir çoxlarının əli ürəyi üstə durub fikir-zikir edirdilər ki, aya, bu qədər uzun bir böhrandan sonra əmələ gəlmiş olan bu Kabinə bir şey bacaracaqmı, yoxsa idarə işində bacarıqsızlıq və düşmənlərimiz qarşısında mətanətsizlik göstərərək məmləkəti idarədən acizmi qalacaqdır.

Zabastovkanı yatırtmaq yolunda hökumətimiz tərəfindən göstərilmiş olan bu əzm və səbat bizi və hər bir istiqlal-dost vətənpərvərləri mütmənilqəlb [ürəyi sakit, arxayın] edə bilər. Çünki hökumət bu imtahandan parlaq bir surətdə keçdi. Məhək daşı hökumətimizin səbat və bacarıq sahibi olduğunu meydana qoyub aşkar etdi. Nəsim bəy [Yusifbəyli] Kabinəsinə bəyani-etimad etmiş [etimad

göstərmiş] olan Parlaman səhv etmədiyini bilsin.

Nəsim bəy həzrətləri bir Kabinə raisi olmaqla bu heyətə bir əzm və səbat ruhu vermək və bir Daxiliyyə naziri olmaqla məmləkətin xələldar edilmək istənilən əmnü-asayişini [əmin-amanlıq və asayişini] müdəbbirənə [ağıllı] bir surətdə bərpa və bərqərar etməkdə nə qədər səlim [sağlam] bir ağıl, mətin bir qəlb və qüvvətli bir iradəyə malik qiymətli bir zat olduğunu ələni [açıq] surətdə bildirdi və müstəqil Azərbaycan tarixində böyük bir ad qoydu.

Azərbaycan türk və islamı və əmnü[ü]-asayiş tərəfdarı olan Azərbaycan millətləri Nəsim bəy Kabinəsinə bel bağlaya bilər və ümidvar ola bilər ki, idareyiməmləkət işinin hər bir cəhətlərində dəxi bunun kimi salamat bir politika işlənilib, məmləkətimiz və vətənimiz kamali-sürətlə bir tərəfdən qüvvət tapıb, bir tərəfdən də tərəqqi edəcək və getdikcə ağı günlərə çatacaqdır.

Ü. Hacıbəyli

TELEQRAF XƏBƏRLƏRİ**Almaniya nümayəndələri**

Versalda olan alman nümayəndələri fəvqəladə bir surətdə işə məşğuldurlar. Nümayəndələrdən bir çoxu Veymara gedib-gəlməkdədirlər. Böylə bir rəy vardır ki, Almaniya mətbuatının kampaniyası qurtarıb, düşmən sakit olduqdan sonra işlərin bu surətlə cərəyanına tabe olmağa çalışar. Şənbə günü Dördlər Şurası,

düşmən işi təxirə salmağa çalışdıqda ittixaz ediləcək [görüləcək] tədbirləri müzakirə etmişdir. Vilsonun Vaşinqtona qayıtması iyun ayının ortasında gözlənilir. Düşənbə [bazar ertəsi] günü Şeydeman nitq irad edib [nitq söyləyib] Almaniya hökuməti tərəfindən təklif edilən və sülh şəraitinə aid olan yeni maddələri bəyan edəcəkdir.

SÜLH ƏTRAFINDA

Çin sülh nümayəndələri bəyannamə nəşr edərək Kiao-Çao barəsində olan Sülh Konfransının qətnaməsini tənqid edirlər və deyirlər ki, Şəndunda almanlara verilən hüquqdan artıq Kiao-Çaoda yaponlara verilmişdir. Kiao-Çaoda Yaponiyaya verilən faizlik [üstünlük] Çinin hüquqi-hökumətiyyəsinə hədələyir.

Paris - Dünən axşam iclasdan sonra Almaniya heyəti üzvləri sülh əhdnaməsinin [sazişinin] nüsxəsini özləri ilə bərabər Berlinə aparmışlardır. Siyasi dairələrdə zənn edilir ki, heyət Berlinə getmişdir ki, Berlin qəzetələrində bu xüsusda məqalələr dərc etsin. Almaniya Məclisi-Müəssisəsinin sülh komissiyası iclasında Ferenbax demişdir ki, sülh əhdnaməsi çox yaman təsir bağışlamışdır. Seyson demiş ki, bu əhdnamə Almaniya milləti üçün qəbir olacaqdır.

Nauen - Almaniyanın siyasi firqələri bu rəydedirlər ki, Müttəfiqlər tərəfindən elan edilən sülh şərtnaməsi gözləniləndən çox ağırdır. Vilson məramnaməsinə inanmış olanlar üçün bu, böyük bir zər-

bədir. Onlar Almaniyayı tərksilaha vadar edirdilər. Hamı qəzetlər müttəhidülray [yekdilliklə] yazırlar ki, Müttəfiqlərin sülh müahidəsi [sazişi] qəbul ediləmməz. Bu müahidə əsasında təbdil edilməlidir [dəyişdirilməlidir]. Ancaq o halda Almaniya nümayəndələri sülh cələsələrində [iclaslarında] iştirak edə bilərlər. Sülh əhd-naməsinin xüsusi maddələrinə almanlar əks-təklif edirlər. Hərgah Müttəfiqlər razı olmazlarsa, onlar ancaq cəbrən özlərinin təcavüzkarənə məqsədlərinə nail ola bilərlər.

Almaniya və Rusiya

Nauəndən xəbər verirlər ki, Məclisi-Müəssisanın sülh komissiyasında Rusiya ilə iqtisadi münasibət başlanmasında məsələsi müzakirə edilmişdir. Hamı natiqlər Rusiya ilə dostanə münasibət bərpasını və hərəkəti-hərbiyyənin [hərbi əməliyyatların] dayandırılıb ticarət münasibəti başlanmasını söyləmişlərdir.

DAĞISTAN ƏHVALI

Şamilqalada

Təqribən bir həftə bundan irəli Dağıstan hökumətinin tələbinə görə Prjevalskinin könüllü əsgərləri özlərinə məxsus şeylərlə Krasnovodska getməkdən ötrü 5 paroxoda yüklənmişlər. Gəmilər yola düşmək üzrə [ikən] gəmi komandaları tətilliklərindən, könüllülər hələliyə qalmağa məcbur olmuşlardır. Bu günlərdə İngiltərə komandanlığı hökumətlə müzakirətdə bulunmaqdan ötrü Şamilqaladan Petrovska getmişdi. Də-

miryol tətillik fəhlələrin tələbatı təmin edilməklə qurtarmışdır.

Dərbənddə

Dağıstan Parlamanına və məhəlli [yerli] bələdiyyə idarəsinə seçkilər üçün hazırlanmaqdadırlar. Bələdiyyə idarəsi seçkiləri mayın 16-na təyin edilmişdir. Arada dörd siyahı var. Biri müsəlmanların, Yəhudi Milli Komitəsinin, Rus Milli Komitəsinin, axırıncısı Həmkarlar İttifaqı ilə demiryol qulluqçularının. Müsəlman siyahısı əvvəlcədən hər bir cərəyanlarla saziş hüsula gətirdikdən sonra hazırlanmışdır. Şəhər qlavalığına [sədrliyinə] hal-hazırda dava vəkilə mənəbində olan Müslüm bəy İsrəfilov namizəd göstərilir. Qlasnların miqdarı 25 nəfər təsəvvür edilir.

NƏZARƏTLƏRDƏ

- Ümuri-Xeyriyyə və Nafiə Nəzarəti [Sosial Təminat Nazirliyi] Mərkəzi Ev Komitəsi cənbindəki [nəzdindəki] darüleytam [yetimxana] məxaricatı üçün mayıs ayı hesablarına 88 min rublə buraxmışdır.

- Ümuri-Xeyriyyə və Nafiə naziri Balaxanadakı fəhlələr miyanında [arasında] təqsim edilmək [paylanmaq] üçün ora Mərkəzi Ev Komitəsinə parasız 1035 pud taxıl buraxmağa icazə vermişdir.

- Ümuri-Xeyriyyə və Nafiə Nəzarəti mədən dairələrindəki işə məntəqələrini artırmaqla, fəhlələrə ucuz çörək vermək istəyir. Binaənileyh [buna əsasən], Mərkəzi Ev Komitəsinə müraciətən rica etmişdir ki, ucuz qiymətə yaxşı çörək vermək barəsində öz rəyini Nəzarətə bildirsin.

- Ümuri-Xeyriyyə və Nafiə Nəzarəti Şurasında şöbə müdiri doktor Bronun kəndlərdə Mərkəzi Ev Komitəsi cənbindəki Ətfala Müavinət [Uşaqlara Kömək] Edici Cəmiyyət tərəfindən seyfiiyələr güşadı [yay düşərgələri açılması] haqqındakı məruzəsindən sonra qət edilmişdir ki, müsəlman ictimai təkilatlarıyla bərabər bu barədə tədabir ittiqaz edilsin [tədbirlər görülsün]. Həman iclasda doktor Brona kəndlərdə Mərkəzi Ev Komitələri təşkilinə icazə verilmişdir.

- Ümuri-Xeyriyyə və Nafiə Nəzarəti Şurası qət etmişdir ki, Nəzarət ixtiyarındakı bütün xəstəxanaları xidmətçiləri və müxəlləfatı [avadanlıqları] ilə bərabər Səhhəti-Ümumiyyə Nəzarətinə versin. Fəqət Ümuri-Xeyriyyə və Nafiə Nəzarəti yerli əhali ehtiyacatı rəfindən [ehtiyaclarının aradan qaldırılmasından] ötrü öz rəyini verəcəkdir.

- Məsai Nəzarəti [Əmək Nazirliyi] Daxiliyyə Nəzarətinə müraciətən məlum etmişdir ki, atidə mündəric [aşağıda yazılan] müəssisələrin qapanması yaxşı olmadığından, fəhlələr miyanında [arasında] fəna təsir buraxa biləcəkdir:

- 1) Fəhlə klubu;
- 2) Kəsbkarlar [Həmkarlar] İttifaqı Şurası;
- 3) Neft Mədənələri Fəhlələri Şurası.

- Məsai Nəzarəti cənbindəki Arbitraj Komissiyası əsasında [üzlərindən] fəhlə nümayəndələri Krual ilə Rebrux həbs edilmişlərdir. Məsai Nəzarəti Daxiliyyə Nəzarətinə müraciətən rica etmişdir ki, onların müqəssirliyi sübut edilməzsə, bilatəxir [dərhal] azad edilməlidirlər. Zira təşkilat fəaliyyətsiz qalmağa məcbur olacaqdır. Nəzarət rica etmişdir ki, hə-

man komissiyası əzası polis təqibindən qurtarmalıdır.

İSLAMLARIN, TÜRKLƏRİN HƏR DÜRLÜ TƏALİLƏRİ QADINLARIN TƏRFİYİ-SƏVİYYƏSİNƏ VABƏSTƏDİR [MÜSƏLMANLARIN, TÜRKLƏRİN HƏR CÜR UCALMASI QADINLARIN SƏVİYYƏSİNİN YÜKSƏLMƏSİNƏ BAĞLIDIR]

Erkəkləri [kişiləri] iləri olub da, qadınları geridə qalmış olan millətlərdən biri də biziz. Əsaslı bir mədəniyyət aranırlarsa, ancaq ikitərəfli ola bilər.

İslamların iləri getməsinə, əsasımızın möhkəm və mətin olmasını, təşkilatımızın əbədlilik olmasını istərsək, tərəqqiyyəyimiz üçün də məktəblərdən başlamaqla kifayətlənməməliyiz. Bunun hərsindən əvvəl qadınlarımızın həyatını islah etməliyiz ki, onlar da çocuqları, çocuqlar da böyüdüklərində hökumət və millət halını islah etsinlər.

Məlumdur ki, bir bina yapılacağı vaxt qapı-pəncərəsindən başlanmaz. Əvvələn təməli qazınılmalı. Əgər təməl möhkəm və mədəniyyətli bir əldən çıxmış olarsa, onun üzərinə qurulan bina da öyləcə möhkəm olub, əsrlərcə davama müqtədir olar. Təməl möhkəm olmazsa, divarları altundan da məmul edilmiş [düzəldilmiş] olsa, az zaman içində sarsılması və bir az sonra devrilib o qədər çəkilən zəhmət və məsarifləri bərpad etməsi aşıqardır.

Bizim yeni təşkilata başlamış hökumətimiz də yeni təməli qurulan bir bi-

naya bənzər. Əgər gələcəkdə möhkəm bir binaya, əsaslı bir təşkilata, möhkəm bir hökumətə sahib olmaq istərsək, onun təməlinin möhkəm olmasına cümləmiz əl birliyi ilə, dil birliyi ilə, ürək birliyi ilə çalışmalıyıq. Həm də nasıl? Yılmaz, bıqmaz, usanmaz bir həvəslə...

Kim çalışmalı? Həman yalnız iş başında olan məmuriyyət sahiblərimi? Hər kəs kəndi ümuruna [öhdəsinə] aldığı vəzifəsinəmi çalışmalı? Xayırlı! Bin kərə xayırlı! Hər kəs, hər ziruh [canlı] çalışmalı, yalnız erkək deyil, qadınlar da çalışmalı, yalnız qadınlar deyil, uşaqlar da çalışmalı.

Mənim bu sözümə şimdihə qədər qadınların çalışmasına alıxmamış erkəklərimiz güləcəklər. Varsın gülsünlər, sözümlə həqiqət olduğunu az bir zamanda, həm də böyük dəlillərlə sübut edə bilərəm. Sonra kəndiləri də düşünüb sözümə haqq verərlər ki, qadının da cəmiyyəti- bəşəriyyətdə və aləmi-səy və əməldə bir mövqeyi vardır.

Şimdihə qədər zülüm və istibdad altında əsir düşmüş qadınlar şimdihə hüquqlarını tələb edir və qismən də istehsal etmişdir [əldə etmişdir]. İslamiyyət qadına hər dürlü hüququ vermişdir, heç bir haqq yoxdur ki, qadına verilmiş olmasın.

İslamiyyətdə qadın cəmiyyətdə daxildir. İslamiyyətdə qadın çalışmaq səlahiyyətini haizdir [daşıyır]. Zaman qadına haqqını, mövqeyini iadə edəcəkdir [qaytaracaqdır]. Bu, müqəddərdir [qaçılmazdır].

Hal-hazırda belə biz qadınların lehinə bulunanlar çox-çoxdur, şimdihə qədər qadınlar haqqında əsirgənməyən zülümlərə qarşı qadın məzlumdur. Əgər

bu gün qadında bəzi uyğunsuz əhval bulunarsa, qəbahət kəndisində deyil, dərununa vəz olunduğu mühiti-ictimaiyyətdədir [içinə atıldığı ictimai mühitədir]. Hanı qadının tərbiyəsinə hümmət edən cəmiyyət? Hanı qadınların təkamülü üçün güşadına [açılmasına] məcburiyyət hasil olan müəssəsət [qurumlar]?

Bununla bərabər, müsəlman qadınlarının aralarında fazilətün-nisa [fəzilət sahibi qadınlar] az deyildir.

Qadın olduğum cəhətlə, qadınların hər halından xəbərdaram. Qadınlarımızda böyük bir qabiliyyət görürəm. Əgər təhsili-mükəmməl əsasi-məcburi [məcburi prinsip] olub bir az qadınlarımız üçün çalışılsa, mədani-iftixarımız [qürur mənbəyimiz] olacaq nə böyük qadınlar, nə şöhrətli ədibələr, nə müşfiq [şəfqətli] validələr, nə xeyirli mürəbbiyələr [tərbiyəçilər] çıxar! Əlimizdəki məadindən [mədənlərdən, qaynaqlardan] istifadə etmək yolunu bilməyir və ya düşünməyir, daha doğrusu nəzəri-etibara almaq istəməyiriz. Xilqətin meydana gətirməyə müvəffəq olduğu ən böyük gözəlliyi qapayırıq, istibdadın cəzasını çəkirik.

Daha vaxtdır. Vaxtdır ki, erkəklərimiz eylədikləri zülümləri düşünüb və o üzdən millətimizin çəkdiyi zərərləri görüb peşman olsunlar. Və keçmiş zərərləri qapamaq üçün şimdihə hər şeydən əvvəl, hər işdən lazımlı qadınların səlahiyyətini mülahizə ilə onların [onların] qeydinə qalsınlar. O xüsusda komissiyalar seçib, cəmiyyətlər təşkil etsinlər. Qadınlarımızın təalisi [ucalması], millətimizin nicatı üçün nə lazımsa, ona çalışsınlar.

Böylə olan surətdə, nə üçün qızlarımızı layiq olduqları mövqeyi-ictimaiyyə

çıxarmaq üçün onların tərbiyəyi-ümumiyyətinə baxmayalım?

Əgər xilafgirlərimiz [zidd fikirdə olanlar] deyərsə ki, qadın zəfi [zəifliyi] etibarilə erkək ilə rəqabət edəmməz, biz də təcrübəsini yapaalım. Ətrafda yapılmış təcrübələr bizə göstərir ki, bir çox xüsusatda qadın erkək kimi çalışa bilər. Xüsusilə diqqətə, zövqə, səbrə mütəvəqqif [bağlı] olan işlərdə qadınlar daha ziyadə müvəffəq olar.

Ticarətdə, dəftər tutmada, ümuri-xeyriyyətdə [xeyriyyəçilik işlərində], sənaye-nəfisədə [incəsənətdə] qadınlar cinslərinin istedadını isbat etmişlərdir. Uzağa getməyelim: Dərsədətdə [İstanbulda] müharibə dolayısı ilə əksər qadınlar, xanım qızlar məmuriyyətlərə girmiş olduqları məlumdur. Onlardan şəxsən bir çoxlarından məmuriyyətlərinin nə cür keçdiyini sual eylədim. Aldığım cavabların həpsi razılıqlarını, hətta həvəslə məmuriyyətə davamlarını söyləyirdilər. Hətta “Xanımların Təali [Ucalmasına] və Tərəqqisinə Çalışan Ünas [Qadın] Cəmiyyəti” məmuriyyətdə bulunan xanımların, məmuriyyətlərinə nasıl davam etdiklərini mənbələrdən sual etdikdə, şimdihə qədər erkəklərdə görülməyən bir şövq və həvəslə davamda bulunduqlarını kamali-məmnuniyyətlə bəyan etmişlərdir.

Hələ şanlı mühərrirlərimizdən Cəlil Nuri bəy Türkiyənin türk xanımlarına xitabən Rusiyada yaşayan türk xanımları haqqındakı məqaləsində:

“Rusiyada müsəlman qadınları eyi bir yol almışlardır. Bu məmləkətdə müsəlman qadınları təsəttür [çadrayla örtünmək] bilmədikləri halda, heç şübhəsiz bizim qadınlarımızdan iləridədirlər. Deyə

bilərəm ki, ən mütərəqqi müsəlman qadınları Rusiyadadır. Rusların ağıza alınmaz əxlaqsızlıqları, tərəddiyyəti [mənəvi geriləməsi, soy-kökünü itirməsi] içində müsəlman həmsirələrimizin [bacılarımızın] səlabəti-əxlaqiyyəsi [əxlaqi mətinliyi] şayani-təqdisdir [sitayışə layiqdir]. Bu üsulu bir az daha yaxından, bir az daha ciddiyyətlə tədqiq etməliyiz. Vaqəən [doğrusu] ora nisvanı [qadınları] da arzu edildiyi dərəcədə mütəkamil [kamilləşmiş] ədd [hesab] olunammazlarsa da, istehsal edilən [əldə edilən] nəticə yenə şayani-təqdiridir [təqdirəlayiqdir].

Əcəba, Rusiyada islam qadınları böylə üsullara təməssül etdikləri [müraciət etdikləri] üçün süqutmu etdilər? Əbədə [qətiyyəni yox]! Zənn edirəm ki, oranın üsuli-təsəttürə qeyri-vaqif müxəddəratı [ismətli, təmiz qadınları] ilə şu köhnə Bizansda çarşafın məəlkərahə [istəməyə-istəməyə] qapadığı bəzi qadınlar beyində [arasında] külli fərq vardır.

Mədəniyyəti-sinaiyyənin [sənaye mədəniyyətinin] qadın həyatına təəllüq edən [aid olan] cəhətlərini iqtibas etməkdə [almaqda, götürməkdə] tərəddüd etməyəlim. Tərzi-müaşirət və məişətin [birgə yaşayış və məişət tərzinin] bəzi ümumi nöqtələri vardır ki, bunlar Avropada da, Amerikada da birdir.

Oralarda qadının mövqeyi-ictimaiyyəti bizimkindən yuxarı olarsa, əlbəttə, məmləkətimizdə uyğunsuzluqlar çıxar. Əlbəttə, bu hal məfasidəni mövcub olar [fəsadlıqlar əmələ gətirər]. Onun üçün “ibtidai” bir cəmiyyət olmaqdan qurtulmalıyıq. Zətən şəriətimiz qadın cəmiyyətini ibtidai deyil, ciddən “nəhai” bir hala qoymuşdur.

Erkəklər nə qədər təkamül edirlərsə etsinlər, qadınlar da onlarla mütəvaziyən [paralel] iləriləməzlərsə, iş yarıda qalar, tamamən təməddün edəmməyiz [mədəniləşə bilmərik].

Dünyada erkəklərinin tərəqqi edib də, qadınlarının hali-tədənnidə [geridə, alçaqda] qaldığı bir millət yoxdur. Qadın başqa, erkək başqa bir millət olammaz. Bir millətin nisfi-müzəkkəri [kişilərdən ibarət olan yarısı] nisfi-müənnəsindən [qadınlardan ibarət olan yarısından] müstəqil yaşayammaz. Qadın erkəyi, erkək qadını ikmal [bütövləşdirər; kamilləşdirər] və tamam edər.

Bu əsrdə siyasətdə olduğu kimi, müəşirətdə də [bircə yaşayışda da] istibdad qabil deyildir. Hər yerdə qadınların səviyyəsi is'ada [yüksəldilməyə] çalışıldığı halda, biz bizimkilərin mərtəbəsini ələhalə [olduğu kimi] ibqə edəmməyiz [saxlaya bilmərik]. Edərsək, qadınlarımız bu mərtəbədə daha aşağıya enərlər.” – demişdir.

Biz də üzərimizdə olan bütün qüsurları, qəbahətləri istibdadın üzərinə həml edirdik [yükləyirdik]. İştə, istibdad yıxıldı, hökumət əlimizə keçdi, Məclisi-Məbusan təşəkkül etdi, cəmiyyətlər çoxaldı, hər kəs böyük mövqelərə çatdı. Fəqət qadınların halı yenə “əski tas, əski hamam” halında qaldı. Bütün cəmiyyətlərin möhtərəm üzvlərinə üzümü tutub deyirəm: Qadınları yetişdirəlim, tarixə, zəmanəyə, ictimaya [cəmiyyətə] hazırlayalım ki, hökumətimizin qəvi [möhkəmliyi] və mətinliyi üçün zükürən və ünəsən [kişili-qadın] əl birliylə, dil birliylə, ürək birliylə çalışalım.

Şəfiqə Əfəndizadə

TƏTİL VƏ İŞĞAL ORDUSU HAQQINDA

Bu son günlərdə Bakıda olduqca şayanı-əhəmiyyət məsələlər çıxdı. Bunlardan biri Bakı Əmələ Konfransının tətil elan etməsi, digəri də ingilis işğal ordusu tərəfindən böylə bir zamanda bəyannamə buraxılmasıdır.

Birinci məsələ, əsasən, çoxdan gözlənen bir məsələ idi. Çünki mart ayında Fəhlə Konfransının təşəbbüs edib də müvəffəqiyyətsiz qalan zabastovkası, ikinci bir təcrübəyə qədər intizar etmək [gözləmək] lüzumunu bu zabastovkalara ixtar [xəbərdarlıq] etmişdi.

Digər tərəfdən, Fəhlə Konfransı islam sosialistlərini də bir dərəcəyə qədər cəlb etmiş və iqtisadi mətalibin [tələblərin] mühiqq [haqlı] bir keyfiyyət olduğuna dair onlara da bir qənaət vermişdi. Bu aralıq Parlamanda mali bir məsələ müzakirə edilərkən, türk sosialistləri pul buraxılması əleyhində bəzi nitqlər söylədikdən, pul yerinə Bakı-Astraxan yolunun açılmasını əhəmiyyətlə təklif etdikdən və ingilislərə də ayda 30 milyon borc verilməsinə zidd getdikdən sonra az-çox məsələ kəşf edilmişdi.

Filhəqiqə [doğrudan da], türk sosialistləri rus bolşeviklərinin hər hərəkətinə uymamış bulunurdular. Fəqət bu cəhət aydın bulunurdu – bu da islam sosialistlərinin son zamanlarda qüvvət etibarilə böhranlar içərisində bulunmaları idi. Türk sosialistlərinə istinad edəcək bir qüvvət lazım idi. Bu qüvvət daxilə çətin buluna bildiyi halda, xaricdə hesabsız idi.

Məsələni daha doğru təhlil edə bilmək üçün əsil rus Fəhlə Konfransına

nəqli-kəlam etməliyiz [sözü gətirməliyik].

Fəhlə Konfransı son zamanlarda görürdü ki, Azərbaycanın əhvali-daxiliyyə və siyasiyyəsi getdikcə düzəlməkdə, milli bir idarə və hökuməti tənzim edərək ciddi bir mövcudiyyət göstərməkdədir. Filhəqiqə, sosialistlər və bolşeviklərin ən çox təkrar etdikləri şey – hər millətin kəndi hüququna sahib olması və müqəddəratını bizzat [şəxsən] təyin etməsidir. Bu müqəddəs şüar yalnız sosialistlər və bolşeviklərin inhisarları altında deyil, hər əqli-səlim [məntiq] sahibi bir adam üçün də mübəccəl [əziz, uca] və məsud bir keyfiyyətdir. Fəqət sosialist və bolşeviklər bu şüar önündə o qədər gurultu etmişlər, o qədər ifratlara getmişlərdir ki, artıq onlar üçün bunun qiymət və əhəmiyyəti qalmamış kimidir. Onlara qüvvət lazımdır, öylə qüvvət ki, Afrika vəhşiləri, Hindistan “fəqir”ləri də olsa, ancaq təxribat yapmaq surəti ilə yararlıqları olsun. İştə bu qədər.

Onlar bu vəhşi qüvvəti Azərbaycanda bulmaqdan ümidlərini kəsmişlər kimi idi. Fəqət ara-sıra yek-digərlərinə [bir-birlərinə] bir hesab pusulası [hesab kağızı] təqdim edərək, türklərdən nə qədər qüvvət bulacaqlarını ölçüb-biçməkdə idilər. Digər tərəfdən, Avstriya və Almaniyada bolşevik inqilabının çıxması bunların xəyalatında cürbəcür fırtınalar doğurmaqda idi. Türk sosialistləri ilə də dost idi, lakin dostluqları şu surətlə idi: türk sosialistləri daxilə yardım edəcəklər, rus bolşevikləri də islam sosialistlərini xaricdən qüvvətləndirəcəklərdir. Nəhayət, müqavilə mövcubincə [əsasında] iş olmuşdu. Parlamandakı türk sosialistləri bir tərəfdən Hacı-Tərxan [Həş-

tərxan] yolunun açılmasını istəyir, digər tərəfdən də Fəhlə Konfransı “iqtisadi” tələblərini ortaya qoyaraq tətil üçün hazırlanırdı. İşin həqiqəti böylə idi. Yəni adi bir həyat mübarizəsinin qanunu amil olurdu.

Fəhlə Konfransının tətili idarə edən komitəyə Parlamanda bulunan bir məbus da daxil olmuş, o da Nərimanov və Vəzirov sərgüzəştini kəndi üzərində təcrübə etməyə girişmişdi. Hasili, hazırlıqlar bu surətlə olduğu zaman türk əmələ və demokratiyası mənafeyini dərk etmiş bulunur, çürük taxtaya ayağını basmaq istəməyirdi. Nəhayət, zabastovka elan edildi. Acgözlü macəracular [avantüristlər] bu müvəffəqiyyətə nail olacaqlarına əmin olmuşlardı. Bir gün, bir gecə bütün şəhər telefonsuz və elektriksiz qalmışdı. Çurayev rahat bir nəfəs almış, Roxlin öz hümmətli və həqiqətən əzablı məsəsinin [işinin] mükafatını gözləmək üzərə idi. Əzimzadə, Ağazadə və sairələr də Azərbaycan müqəddəratına barmaq sallamağa başlamış, bəyannamələr çıxmış, böyük yoldaş Leninin “Bizə istiqanlı qəhrəmanlar lazım deyil, lazım olan inqilabçı işçilərin dəmir səfləridir” kəlamını elan etmiş, vəlhasil, səfərbər halına girmişlərdi.

Məqsədləri nə idi? İqtisadi bir tələb mi? Xayı. Başqa iş var idi. Başqa iş olduğunu şununla da isbat etmək olar ki, məsələn, Hacı-Tərxan yolu açılar da, oraya neft gedərsə, əcəba, bu neft bolşeviklər tərəfindən sosializatsiya edilməyəcəkmi idi? Bu, bir. Bolşeviklər hələ də kapitalizmlə fəqərəyi-kasibə mənafeyini uyuşduramıdıqları halda, əcəba Bakı ilə rus bolşevik məmləkətlərində ticari

bir münasibət və təbii bir iqtisad yolunu təmin edə bilərlərmi idi?

Çünki hər gün bolşevik diyarından gələn xəbərlər göstərir ki, oralarda iqtisadi və mali böhranlar bütün qüvvəti ilə davam etməkdə və Lenin hökuməti ancaq hərbi ilə məşğul olmaqdadır. Demək ki, Bakı bolşevikləri üçün ancaq üzlərinə həsrət qaldıqları rus mövcudiyətini təmin etmək, Leninlərlə qucaqlaşmaq arzusundan başqa bir şey yox idi.

Təbii, nasıl rus bolşevikləri Rusiyanı yağma edirlərsə [talayırlarsa], bu yağmagərlikdən məhrum qalan Bakı bolşevikləri həsəd və qibtə içərisində yaşamaqdansa, hərəkət göstərməyi və Azərbaycana qarşı bir ixtilal yapmağı gözə aldırımlar və marş borusunu çalmışlardı.

Türk sosialistlərinə gəlincə, onlar Lenin kimi bütün həyatını Avropada zəhmətlər, məşəqqətlər içərisində keçirmiş bir simanı kəndi aralarında bulmadıqlarını bilirlər və rus bolşevik və sosialistlərinin tələbəliyini qəbul etməyi bilməcburiyyətə hiss edirlərdi. Artıq burada onlar qazanacaqlarmıydı, yoxsa qeybmi edəcəklərdi? Bilmirlərdi. Bir təcrübəyə girişir, bütün həyatları əlim təcrübələrlə keçdiyi halda, yenə Leninin “Məğlub olsan da, qalibyyət üçün çalış” şüarını mənimsəyirlərdi, çünki türk sosialistləri üçün yalnız fikri bir mövcudiyət kafi gəlməyir, həyatda göstərmək lazım gəlirdi. O həyatı isə xaricdəki qüvvətlərin lütfündə görürdülər.

İştə, bu siyasi tətil böylə olmuşdu. Fəqət onların istədikləri kimi olmadı. Türk əməlləri iş və güclərindən ayrılmadılar. Zira türk əməlləri çoxdan mə-

nafeələrini bilmiş və Mart hadisəsindəki həzin fəlakəti bütün acılığı ilə dadmış idi. Bir daha qapana girmək böyük bir fəlakətə daha uğramaq idi. Onun üçün də rus əməlləri sərsəriyanə Bakı küçələrini gəzərkən, müsəlman əməlləri makina başında, dəstgahın önündə hərəkət və fəaliyyətini dayandırmamışdı.

Yaşasın müsəlman əməlləri!

Bu əsnada idi ki, ingilis işğal ordusunun Zaqafqaziya bir bəyannaməsi çıxdı. Bəyannamə əski olmaqla bərabər, əhəmiyyəti haizdir [əhəmiyyət daşıyır].

Əcəba “işğal ordusu” nə deməkdir? Bunun siyasi mahiyyəti nədir?

Bu xüsusda qətiyyətlə bir şey deyə bilməyəcəyiz. İngilis tarixi-siyasisində Hindistan, Misir, Tunis kimi yerlər ibtidada [əvvəlcə] böylə “işğal ordusu” altında olduğu elan edilmiş və o tarixdən etibarən ingilislər o yerlərdə yerləşmişlərdir.

Fəqət əsri-hazırda ingilis işğal ordusunun hədəfi başqadır. Belçikanı işğal edən ingilislər almanlarla hərbi etmək üçün bu işğala lüzum görmüşlərdi.

Digər tərəfdən, ingilis işğal ordusu Almaniyə və Avstriyanın bəzi yerlərini tutmuşdur. Bittəb [təbii olaraq], bu keyfiyyət sülhün nəhayətinə qədər olub, ondan sonra o ərazinin müqəddəratı təəyyün edəcəkdir [müəyyənləşəcəkdir].

Lloyd Corcun Avam və Lordlar Kamerasındakı bəyanatı dəxi göstərir ki, ingilis işğal ordusu Sülh Konfransının qərarlarına qədər davam edəcək, ondan sonra qaldırılacaqdır. Lloyd Corc işğal ordusunun Rusiya və Zaqafqaziya millətlərin hüququnu mühafizə etmək kimi müqəddəs bir vəzifə ilə mükəlləf olduğunu da söylədi. Demək ki, işğal ordusu

yeni bir şey deyildir. Ancaq indi yenidən elanına lüzum görülmüşdür. Əcəba, bu nə üçün?

Son zamanlardakı bolşevik hərəkəti, tətili-ümumi kimi əhval ilə əlaqədar olub da, bir növ nümayiş qəbilindən bir şey olmasın?

General Milnin elanında görülür ki, Zaqafqaziya ancaq mütarikə şəraitində mövcubincə [atəşkəs şərtlərinə əsasən] Türkiyədən alınmışdır. Yəni rus hakimiyyəti feilən tanılmayıb. Ancaq türk hakimiyyəti-siyasiyyəsinə varis olunduğu yazılır. Bundan da şu nəticə ki, Rusiya zamanında təyini-müqəddərat edəmməyən Zaqafqaziya millətləri Türkiyə hakimiyyəti-siyasiyyəsi zamanında elani-istiqlal etmişlər və türklərin buraxdığı vəziyyət (statuko) ingilis işğal ordusu tərəfindən qəbul və təsdiq olunmaqdadır.

İştə, bu məsələni biz böylə təhlil edərək, Bakıda Savdepiya hökumətinin səfərxanasını təsis edən rus bolşevikləri üçün türk hakimiyyəti-siyasiyyəsi zamanındakı statukonun kəndiləri üçün əsla dəyişmədiyini əlavə eyləməliyiz. Şu halda onların gurultu və patırdılarına nə ingilis işğal ordusu təhəmmül edə [dözə] bilər, nə hüquq və istiqlalini əldə etmiş Azərbaycan!

Ə. H.

TƏTİL ƏTRAFINDA

Srağagün tətili-ümumi bitməsi münasibətilə Hürriyyət meydanında və Çorlu-qorodda Nobel və Şibayev zavodlarında böyük mitinqlər tərtib edilmişdir. Mitinqlərdə söyləmiş olan natiqlər əhval

haqqında məlumat verməyi buraxıb, adi provokasiyada davam etmişlərdir. Böylə ki, onlardan Mikaelyan deyilən birisi həmin tətilin xaçpərəstlərlə müsəlmanların mübarizəsi olduğunu söyləmişdir. Buna etiraz olduqda, o, sözünü geri almışdır. Mitinqlərdə bütün “Müsavat” firqəsindən şikayət etmişlərdir. Mitinqlərin hamısında “Müsavat” firqəsi tərəfindən Səməd Əliisgəndərzadə ilə Yusif İbrahimi böyük çətinliklə nitqlər söyləyib, müxalif natiqlərə cavab vermişlərdir.

Sabunçu kəndində

Sabunçu kənd camaatı və orada yaşayan başqa əhali tərəfindən ictimai dəvət edilib [iclas çağırılıb] tətil haqqında müzakirə etdikdən sonra həmin tətilin Azərbaycan istiqlalıyyəti əleyhinə olduğunu nəzərə alaraq var qüvvə ilə tətilin əleyhinə və hökumətin mühafizəsində xidmət edəcəkləri təhti-qərara alınmışdır.

- Mantaşovun müsəlman əməlləri ümumi bir iclas dəvət edib, tətilə iştirak etməyib var qüvvələri [ilə] hökuməti müdafiə və mühafizə edəcəklərini təhti-qərara almışlardır.

- Maslov, Şatin, “Bakinski dok”, Abdullayev, Dadaşov, “Zaqafqaz-Merkuri”, “Obşestvo Mexanik”, “Sudamotor” və qeyri masterskoyların [emalatxanaların] müsəlman əməlləri ümumi mitinq dəvət edərək tətilin Azərbaycan istiqlalıyyəti əleyhinə olduğunu təyin ilə ona iştirak etməyib, var qüvvələri ilə hökuməti müdafiə edəcəkləri haqqında qətnamə çıxarmışlardır.

- Tətilin axırıncı günlərində Bibiheybətə Tağıyev fabrikasında və ümum mədən dairələrində müsəlman əməllərinin ümumi iclasları vaqe olub, bundan sonra dəxi istiqlaliyyət əleyhinə olan siyasi tətillərə iştirak etməyəcəklərini təhti-qərara almışlardır.

- “Müsavat” firqəsinin mədən dairəsindəki mərkəzi şöbəsində ümumi iclas vaqe olub, tətil haqqında bir çox mühüm məsələlər müzakirə və həll edilmişdir.

- Müsəlman şofərlərinin ümumi iclası vaqe olub tətil haqqında müzakirə edildikdən sonra heç bir vəchlə ona iştirak etməyəcəklərini qərar ilə var qüvvələri ilə hökumətə xidmət etmək haqqında qətnamə çıxarıb və kəndi tərəflərindən Mustafa Hacı İbrahim oğlunu nümayəndə intixab etmişlərdir [seçmişlər].

- Bakı dəmiryol deposu və baş mas-terkoyda müsəlman əməllərinin böyük bir mitinqi vaqe olub, tətilə heç bir vəchlə iştirak etməyəcəklərini bəyanla, bu barədə qətnamə çıxarılmışdır. Mitinq nəticəsində 9 nəfərdən ibarət bir heyət intixab edilmişdir.

MƏTBUAT VƏ TƏTİL

Son tətil, şübhəsiz ki, paytaxtımız həyatında mühüm siyasi bir hadisə idi. Xüsusən tətilin müvəffəqiyyətsizliklə qurtarması həm hökumətimizin qətiyyəti, ciddiyyət və fəaliyyəti, həm camaatımızın, xüsusən fəhlələrimizin idrakinin dərəcəsini göstərmək üzrə bir nümunə təşkil edir. Böylə mühüm bir

hadisənin müxtəlif siyasi firqə və təşkilatlara necə təsir bağışladığını mətbuatdan öyrənəlik.

Sosial-demokrat menşevik qəzetəsi olan “İskra” bu münasibətlə yazdığı baş məqaləsində: *“Tətil müvəffəqiyyətsiz qaldı. Demokratiya məğlub və ricətə [geri çəkilməyə] məcbur oldu.”* deyərək böylə məğlubiyətin səbəbini haqlı olaraq türk-Azərbaycan fəhlələrinin onlardan ayrılmasında və haqsız olaraq guya “Müsavat”ın və hökumətin təzyiqində görərək deyir ki: *“Bununla bərabər fəhlələrin öz arasında daxili səbəblər olmasaydı, bu tədbirlər fayda verməzlərdir.”*

Biz “İskra”-nı inandırırıq ki, nə qədər ki onlar Azərbaycan-türk əməllərinin mənafeyini gözləməyib onların rəyini nəzərə almayırlar, şübhəsiz, həmişə böylə olacaqdır.

Həman daxili səbəbləri sonraya buraxaraq qəzetə yazır ki:

“Bu səbəblərdən təkrar və müfəssəl bəhs edəcəyiz. Zira fəhlələr bu tətildən dərsi-ibrət almaldırlar ki, gələcəkdə bir daha böylə xətaları işləməsinlər. Bu tətil göstərdi ki, sinif düşmənləri ilə mütəşəkkil və müntəzəm mübarizəni necə aparmaq lazımdır və necə lazım deyildir. Və gələcəkdə füqərayi-kasibə [proletariat] öz müqəddəratını daha düşüncəli, daha ayıq və daha təcrübəli rəhbərlərə tapşırılmalıdır.”

Əlbəttə, iskraçılar istərlər ki, füqərayi-kasibənin cilovu həmişə “təcrübəli” Roxlin və sair menşeviklər əlində olsun. Amma, bizcə, Azərbaycan fəhləsinin cilovu Azərbaycan (türk) demokratiyası əlində olmalı və hər işdə türk fəhləsi ilə hesablaşmalıdır.

Axırda qaliblərə nəqli-kəlam edərək [sözü gətirərək] “İskra” yazır ki:

“Amma qaliblər dəxi müvəqqəət qələbələrinə sərmaşt olma[ma]lıdırlar. Fəhlə Konfransının qaldırdığı məsələlərə və fəhlələrin tələblərinə bilatəxir [dərhal] əməl edilməlidir. Ən yaxın zamanda əməl edilməzsə, fəhlələr səflərini dəyişərək yenidən mübarizəyə başlamalı olacaqlardır.”

“İskra”nın hədələməsi artıqdır. Səf nə qədər dəyişsə də, Azərbaycan mənafeyi dəyişməz. Fəqət bunu da bilməlidir ki, Azərbaycan hökuməti həmişə fəhlənin haqlı tələbinə əməl edir və mənafeyini nəzərdə tutur. Çünki Azərbaycan hökuməti cahangir [imperialist] bürokratlardan deyil, həman demokratiya içərisindən çıxmış demokratlardan mütəşəkkildir.

Eyni münasibətlə “İctimaiyyəni-inqilabiyyəni” [Sosialist-inqilabçılar] firqəsi mürəvvici-əfkarı [fikirlərini yayan orqanı] olan “Znamya truda” tətilçilərin məğlubiyəti səbəbini başqa yerdə arayaraq deyir ki:

“Mübarizənin qəti bir anında milli firqələr geridə qalmış fəhlələrdən (yəni türklərdən) bilistifadə [istifadə etməklə], onları bütün füqərayi-kasibədən ayırdılar və onlara göstərdilər ki, guya Mart hadisələri yenidən hazırlanır və bu mübarizə Azərbaycanın milliyyət və istiqlalıyyəti əleyhinədir.”

Znamyaçılar əmin olsunlar ki, türk fəhlələri artıq öz mənafe və dostlarını yaxşı tanımışlardır və onlar öz milli və siyasi mənafeələrini heç vaxt yalançı çöhrək vədlərinə satmayacaqlardır.

Həman məqalənin axırında qəzetə bizi hədələməyə başlayaraq yazır ki:

“Mübarizə hələ qabaqdadır və başlamış olduğumuz mübarizədə düçar olduğumuz müvəqqəət müvəffəqiyyətsizlik bizi qorxutmaz. Tətil qurtardı, demokratiya gərək müntəzəm bir surətdə işə başlasın. Bununla bərabər biz tələb edirik ki, hökumət həbs edilmiş siyasi xadimləri bilatəxir [dərhal] azad etsin.”

Yəni hökumət onlara desin, yaxşı eyləyirsiniz, cavan bir dövlətin binasını qazıyırsınız. Gedin təzə plan hazırlayın.

Bitərəf ermənilər qəzetəsi olan “Naşə vremya” isə məsələyə ayrı bir nəzərlə baxaraq, Hacı-Tərxana [Həştərxana] neft göndərildiyi təqdirdə ac-çıplaq və xəstə Rusiyanın bizə heç bir şey verə bilməyəcəyini və biləks [əksinə] yol açılaraq bolşeviklərin ayaq açma biləcəklərini qeydlə deyir ki:

“Hələ bundan əlavə, hərç-mərc içində acından həlak olan Savdepiya ilə münasibət Azərbaycan üçün fəna nəticələr verə bilərdi. Böylə ki, Azərbaycanın son sərvəti olan nefti çəkib ac Savdepiyanın doymaz qarnını doldurduqdan sonra, rusiyalılar onsuz da zəif və möhkəmlənməmiş olan dövlətimizin əsasını dağıda bilərlər. Və pək təbiidir ki, Zaqafqaziyanın əsl fəhlə əhalisi (türk-islam əməlləri) ilk dəfə və bütün şiddəti ilə hiss etdilər ki, onlar Zaqafqaziyanın mənafeyini nəzərə almayıb məmləkətimiz üçün yabançı və kənar fikirlərlə çalışan bolşeviklərin getdikləri yol ilə gedə bilməzlər. Tətilin qurtarmasını ancaq təbrik etməlidir.”

TƏSSÜFLÜ BİR İTİK

Axıska və Ərdahan faciələrində düşmənin namərdanə bir surətdə hücum və təcavüzünə düçar olub əlim bir halda parça-parça edilərək öldürülən bir şəxs vardır ki, namusu, nəcabəti, qəhrəmanlığı ilə bütün Axıska və ərdahanlılar arasında nam buraxmışdır. Bu, Əfzəl bəy Musakiyevdir. Musakiyev vətəni Şimali Qafqazıyanı tərk edərək bir çox illər Ömər Faiq əfəndi [Nemanzadə] ilə bərabər Axıskada çalışmış və çalışdığı işlərdə sədaqət, iman, fikir və məsləkdə səbat kimi xislətləri mətin bir surətdə göstərmişdir.

Əfzəl bəy ağırbaşlı, incə düşüncəli, sülhərvər, xəluq [xoşxasiyyət] bir şəxs idi. Əksəriyyəni pulsuz, möhtac bir halda qaldığı zamanda yenə camaat işindən ayrılmamış, bütün axıskalıları arasında fədakarlığı ilə, mücahidəsi [səyi, mübarizəsi] ilə bəllənmiş idi. Öldü, fəqət onu tanıyan pək çox kimsələr onun xatirəsini saxlayacaqlardır.

Zavallının möhtac və kimsəsiz ailəsi qalmışdır. Bakı Cəmiyyəti-Xeyriyyəsi və başqa müəssisələr onun Ərdahanın soyuq mahalında yaşlar, fəryadlar, ələmlər içərisində qalan ailəsinə yardım etsələr, ən savablı bir iş görmüş olarlar.

Allah Musakiyevə rəhmət etsin. Və bu şəhidə qarşı da bütün səmahətli [səxavətli] yoldaş və idarələrin ianədə bu-lunmalarını diləriz.

BAKI XƏBƏRLƏRİ

Bələdiyyə İdarəsində

Dün Zavağzalını Obşestvenni sobra-

niyadakı [ictimai yığıncaqdakı] kinamoda [kinoteatrda] şəhər kontrolu tərəfindən xəyanət kəşf edilmişdir. Kinamoda Bələdiyyə İdarəsi və başqa bilet məxaricatını verməmək qəsdilə polisdə təsdiq edilməmiş kitabçalardan bilet satılmışdır. Tədabir [tədbirlər] sayəsində kinamo sahibinə bəratülqövl [protokol] tərtib verilməmişdir. Həman gün həman kontrol tərəfindən Ticarət Məktəbinin şagirdanı [şagirdləri] tərəfindən tərtib veriləcək müsəmirə [konsert] bileti satışına da mümaniət [mançilik] göstərilmişdir. Zira biletlər Bələdiyyə İdarəsində və polisdə təsdiq edilməmişdi. Məktəb müdiri öz öhdəsinə qəbul etmişdir ki, şəhər vergisi veriləcəkdir. Binaənileyh [buna əsasən], bilet satışı mümaniəti bərtərəf edilmişdir [aradan qaldırılmışdır].

Müsəlman tələbələrinin nəzəri-diqətində

Bu gün mayın 15-də saat 4-də İkinci Zükur [oğlanlar] gimnaziyasında müəllim (praporşik) məktəbinə daxil olmaq istəyən müsəlman tələbələrinin iclası təyin edilmişdir.

Komissiya

İclasa dəvət

Cümə günü “İttihad” məktəbində Cəmiyyəti-Maarifi-İraniyanın ümumi iclası olacaq. Məramnamə təsdiq olunub, heyəti-idarə intixab ediləcəkdir [idarə heyəti seçiləcəkdir]. Bu iclas ikinci dəfə dəvət olduğuna binaən [görə], hər [nə] qədər üzv gələrsə, qanunidir.

Yeni vergilər

Maliyyə-Büdcə komissiyası Bakı qu-

bernatoruna müraciətən rica etmişdir ki, 1919-cu il üçün vergilər təyini haqqında siyahı və lazımı məlumat təqdim edilsin.

Elektrik mövqifinin mühafizəsi

Daxiliyyə naziri Bakı qubernatorundan rica etmişdir ki, Belı-qorod və Balaxanıda elektrik mövqiflərini [stansiyalarını] mühafizə etməkdən ötrü lazımı və ciddi tədbirlər ittixaz edilməklə [tədbirlər görülməklə] bərabər, həman mövqiflərə süvari və piyada əsgərlərdən ibarət bir mühafizə dəstəsi təyin edilsin.

Məşqət kəndlilərinin şikayəti

Məşqət [Maştağa] kəndliləri “Müsavat” fırqəsi vasitəsilə Bakı qubernatoruna bir ərizə təqdim edərək həman kənddə olan polis nəfəratından nəhayət-də narazı və rəncidə [incik] olduqlarını bəyanla, onların tezliklə qulluqdan əzi [kənar] edilmələrini rica edirlər.

Rus milli komitələrinin ictimasi

Bakı Rus Milli Komitəsi Bakı qubernatoruna məlum etmişdir ki, iyunun 1-də Tiflisdə Zaqafqaziyada yaşayan rusların və milli komitələrinin ictimasi [yığıncağı] vaqə olacaqdır. Bakı quberniyasında yaşayan rusların dəxi nümayəndələri dəvət edildiyindən, Zaqafqaziya Rus [Milli] Komitəsi tərəfindən Şamaxı və Quba uyezdlərinə əhaliyə məlumat verib, seçkilər icra etməkdən ötrü göndərilmiş olan nümayəndələrə lazımı müavinət [köməklik] göstərilməsini Komitə qubernatordan rica edir.

Yalan şayiələr haqqında

Daxiliyyə naziri Bakı qubernatorun-

dan rica etmişdir ki, mətbuat və qeyri vasitələrlə əhali arasında yalan şayiələr buraxan şəxslər tezliklə təhti-məsuliyyətdə [məsuliyyət altına] alınmaqla bərabər tövqif [tutulunsunlar] və həbs edilsinlər.

Araz çayı körpüsünün dağılması

Daxiliyyə naziri məlumat almışdır ki, Araz Culfa-Bakı dəmiryolunun Sadaxlı mövqifi yaxınlığında olan körpüsünü su götürüb aparmışdır. Körpünü təmir etməkdən ötrü Daxiliyyə Nəzarəti tərəfindən mühəndis Kort göndərilir.

Nargin cəzirəsində

Türüq və Məabir [Nəqliyyat və Rabitə] naziri Bakı qubernatoruna müraciətən rica etmişdir ki, Nargin cəzirəsində [adasında] bütün əşya və təmiratın Azərbaycan hökumətinə keçdiyindən, onları mühafizə etməkdən ötrü lazımı tədbirlər ittixaz edilsin [tədbirlər görülsün].

Ev sahiblərinin şikayəti

Bakıda Ev Sahibləri İttifaqı qubernatoruna müraciətən rica etmişdir ki, neçə vaxt bundan əqdəm [qabaq] təşkil edilmiş olan Həc [Müsadirə] Komissiyonu və şəhərin mühafizəsi üçün təşkil edilmiş olan xüsusi heyətə məzkur [adı çəkilən] ittifaq tərəfindən dəxi nümayəndələr qəbul edilsin.

Əsgəri xəstəxanalar

Hərbiyyə naziri qubernatoruna müraciətən, bu yaxınlarda Bakı şəhərində və Biləcəri, Hacıqabul mövqiflərində [stansiyalarında] bir əsgəri xəstəxana açılacağından, bunlar üçün münasib evlər axtarılmasını rica etmişdir.

Sentrodomun şikayəti

Sentrodom [Mərkəzi Ev Komitəsi] rəisi Bakı qubernatoruna müraciətən ev sahiblərinin kirayənişinlərlə fəna bir surətdə hərəkət və rəftarda bulunmalarından şikayət edərək, böylə ittifaqlarda [hallarda] polis məmurlarının kirayənişinlərə lazımi müavinətdə bulunmasını rica etmişdir.

Gömrüklər haqqında

Bakı gömrükhana müdirləri qubernatora müraciətən rica etmişdir ki, Ermənistan və Gürcüstan cümhuriyyətlərinə göndərilən mallara gömrük təyin edildiyindən, uyezd naçalniklər[in]dən hangi sərhədlərdə nəzarət məmurları təyin edilməsi lazım olduğu haqqında lazımi məlumat və bəyanat istənilsin.

Hadisat

- Qalkin xəstəxanasında müalicədə bulunan Haman Əmirəli oğlu bihuş olduğu halda ikinci mərtəbənin pəncərəsindən özünü ataraq ölmüşdür.

- Balaxanski küçədə Ağabala Qəhrəman oğlu ilə Həmid Əliəsgərov atışb, birinci ikincisini mauzer güllələri ilə ağır surətdə yaralamışdır.

GÜRCÜSTANDA

Zaqafqaziyanın istilası haqqındakı elan Batum və Bakı küçələrində yapıdırılıb, Tiflisdə hələ nəşr edilməmişdir [yayılmamışdır].

Zaqafqaziyanın ingilislər tərəfindən istila edilməsi haqqındakı xəbər Tiflisdə məlum olduğdan iki gün sonra Gürcüs-

tan Məclisi-Müəssisanının iclası vaqe olmuşdur. Xariciyyə naziri Gegeçkori ələlümum [ümumiyyətlə] Zaqafqaziyanın, xüsusən Gürcüstanın beynəlmiləl əhvalı haqqında müfəssəl məruzədə bulunmuşdur. Gegeçkori İtaliya heyətinin Tiflisə varid olması [gəlməsi] haqqındakı teleqrafı oxumuşdur. Gürcüstan Məclisi-Müəssisanının bu iclası xeyli gurultulu keçmişdir. Qəbul edilən qətnamələrdə ümid edilir ki, Gürcüstan hökuməti Gürcüstanın həqiqi istiqlaliyyətini mühafizə etmək üçün hər dürlü tədbirlər ittixaz edəcəkdir [tədbirlər görəcəkdir].

İtaliya heyətinin Tiflisə vürudu

Mayın 12-si səhər saat 11-in yarısında xüsusi qatarla Prins Spoleto-de-Savoya və polkovnik Qabba başda olmaq üzrə İtaliya heyəti Tiflisə varid olmuşdur [gəlmişdir]. Bundan əlavə, heyətlə bərabər az bir miqdarda İtaliya əsgəri dəxi gəlmişdir. Bir neçə vaqon avtomobil gətirilmişdir. Qatar varid olan zaman Gürcüstan hökuməti nümayəndələri və əcnəbi heyətlər mövqifə [stansiyaya] cəm olmuşlar. İtaliya heyəti Gürcüstan ordusunun fəxri qaraqolu [qarovulu] tərəfindən istiqbal edilib [qarşılıb], musiqi çalınmışdır. Prins Savoyski və heyətin başqa üzvləri mövqif otaqlarına daxil olub Gürcüstan hökuməti nümayəndələri tərəfindən təbrik edilmişlərdir. İngiltərə komandanlığı da həmçinin mövqifdə isbatı-vücut [iştirak] etmişdir.

İtaliya drednotu

İtaliya drednotu “Roma” Batuma varid olmuşdur. Bu drednot axır vaxt Odesada idi.

- Batumdan gələnlərin rəvayətinə görə, Zaqafqaziyanı istila etmək üçün italyanlara mandat verilməsi haqqında Batumda elannamələr yapıdırılmışdır. 12 ilə italyanlara mandat verilmişdir. Rəvayətə görə, bu iş Fiumenin çex-slavlara keçməsi üçün Müttəfiqlərin İtaliyaya mükafat vermək arzusunda olduqları nəticəsidir.

- Tiflisdə dövrən edən [gəzən] şayiələrə görə, İtaliya əsgəri dəstələri Zaqafqaziyanın böyük şəhərlərində, o cümlədən Tiflisdə olacaqlardır. İtaliya ordusu varid olduğdan sonra guya ingilislər Zaqafqaziyanı tərk edəcəklərmiş.

ERMƏNİ MƏTBUATI

Daşnakların “Aşxatavor” qəzetəsi yazır:

“Müttəfiq hökumətlərin qələbəsi nəticəsi olaraq müvəffəqiyyətsiz qalmış Tələt-Ənvər və Sultanov, Xan Xoyskilərin ittihadı-islam və pantürk siyasəti özünə təzə-təzə yerlər tapır. İstanbuldan və hökumətdən qovulmuş yeni türklər sabiq ixtiyarlarını təzədən əllərinə keçirib talançı siyasətlərini genə də yürütməkdən ötrü özlərinə möhkəm istinadgahlar arayırlar. Konya dairəsində toplaşb və inqilabçı demokratiyanın müqəddəs şüarlarına bürünüb yeni türklər avam cəmiyyəti müsəlləh edərək [silahlandıraraq] onların qəlblərinə öz siyasi düşmənlərinin üzərinə ədavət toxumları saçırırlar.

Onların bu xain siyasətlərinin əsərləri bizim hüdudumuzda nəticə bəxş etməkdədir. Böylə ki, burada onların tədbiri ilə guya azadiyi-milliyə əsasına

məbni olaraq [millətlərin azadlığı prinsipinə söykənərək] müxtəlif cümhuriyyətlər əmələ gəlir. Həqiqətən isə bu cümhuriyyətlər türk imperializminin birər vahələri olub, Zaqafqaziya hüdudunu aşb, məmləkəti xarabazar etməyə fürsət gözləyirlər.

Bilmərrə [heç; qətiyyətlə] əsassız əmələ gəlmiş bu cür cümhuriyyətlərin heç bir mənası olamayacağı cümləyə bəllidir. Onlar bu gün məhz ondan ötrü əmələ gəlmişlər ki, sabah yox olsunlar. Qars, Axalsix, Naxçıvan, Araz və qeyri bu kimi cümhuriyyətlər pişəzvəqt [qabaqcadan] gərək bizim aramızdan götürülsünlər.

Aldığımız məlumata görə, Qars hökuməti həbs edilib Batuma göndərilmişdir. Əks-inqilab bəndələri və onların müdirləri, türk mübəlləğləri [təbliğətçiləri] və müşəvviqləri [təşviqatçiləri] isə qaçıb dağılmışlar. Qars xüsusunda rəva görülmən iqdamat [addımlar, tədbirlər] bilatəxir [təxirəsalınmadan] Naxçıvan və qeyri cümhuriyyətlər barəsində gərək edilsin.

Madam ki, bu cür cümhuriyyətlər mövcuddurlar, zəhmətkeş camaat özünü əmin-amanlıqda hesab edə bilməz. Onlar nə qədər tez bərhəm olsalar [dağılsalar, məhv olsalar], Zaqafqaziyada sülh bir o qədər təmin edilmiş olar. Hal-hazırın yeganə tələbi budur.”

Ermənilər Zəngəzurda əmələ gətirdikləri cümhuriyyətdən bir söz də olsun deməyirlər. Görünür ki, Zəngəzur cümhuriyyəti və Qarabağın hər bir erməni kəndində qurulmuş olan “cümhuriyyətlər” daşnaklar yuvası olduğundan, tənqiddən xaricdir. Əgər “Aşxatavor”, filhəqiqə [doğrudan da], sülh tərəfdarı isə Qarabağın daşnak bəndələrini cilovlayıb erməni kəndlərini onların əlindən xilas

etməyə və bununla asayiş bərpasına kömək etsin.

Arvad diş həkimi
M. S. İdaşkina

Naxoşları qəbul edir səhər saat 9-dan axşam saat 6-ya kimi. Ünvan: Nikolayevski küçədə 25 nömrəli evdə. Telefon 32-41.

2629

Doktor
Ağahüseyn Kazımov

Gəlib naxoşları yenə qəbul etməyə başlayıbdır. Əmrəzi-daxiliyyə [daxili xəstəliklər]. Qəbul edir səhər saat 10-dan 11-ədək; axşam saat 5-dən 7-yədək. Ünvan: Parapet, Şəfi İbrahimovun evində 3-cü mərtəbə. Telefon: 86-27.

8057

Doktor **M. M. Kərimov** göz naxoşlarını və diş həkimi **A. Əmirov** naxoşları qəbul edirlər saat 4-dən 7-yədək. Ünvan: Suraxanski və Spasski küçələrin [küncündə] 102 nömrəli evdə. Telefon nömrə 40-91.

8754

Arvad diş həkimləri
Z. A. Şexter və xanım

Dişlər ağrısız çıxarılır. Qızıl qapaq, qazma və hər növ qayıрма dişlər. Dişin yaxşı qayırılması təmin olunur. Kənardan gələnələr üçün tezliklə görülür. Qiymətlət münasibdir.

Qəbul olunur səhər saat 9-dan 2-yədək, axşam saat 4-dən 7-yədək. Vorontsovski küçə 17 nömrəli evdə, paradni qapıdan.

8753

Doktor
Musa bəy Rəfiyev

Daxili əmraza [xəstəliklərə] düçar olan

naxoşları qəbul etməyə başlamışdır. Səhər saat 9-11-ə kimi. Axşam saat 5-7-yə kimi. Ünvan: Armyanski, nömrə 15. Telefon 16-80.

b-37

Doktor
M. B. Şaxnazarov

Dəri və əmrəzi-cərrahiyyə [cərrahi xəstəliklər] naxoşluqlarını qəbul etməyə başlamışdır. “606” və “914” müalicəsi. Qəbul edir: səhər saat 9-dan 12-yədək; axşam saat 4-dən 7-yədək. Ünvan: Armyanski küçə nömrə 3. Qubernskinin küncündə. Telefon nömrə 45-28.

8748

Diş həkimi
S. M. Hamburq

Nikolayevski nömrə 29, Parlaman qarşısında. Telefon nömrə 5-96. Kauçuk və qızıl üzərində süni dişlər qayırır. Dişləri ağrısız çəkir.

8756

Petroqraddan gəlmiş doktor
İshaq Avetisoviç Atayans
(professor Mixaylovun müavini)

Mamalıq, qadın və urologiya naxoşluğuna mübtəla olanları qəbul edir. (Bövl [idrar] yolu azarına, köhnə və təzə süzənəyə müalicə edir.) Bövl yolunu elektrik aləti ilə müayinə edir. Hər gün saat 3-dən 6-ya kimi. Çarşənbə günləri fəqirləri pulsuz qəbul edir. Ünvan: Telefonni küçədə nömrə 6.

8710

Berlin Darülfünunu doktoru
S. İ. Kopeliovıç

Daxiliyyə və əsəbiyyə naxoşluqlarını qəbul edir səhər saat 10-dan 1-ədək, axşam saat 5-dən 7-yədək. Adres: Vorontsovski küçə nömrə 17, 2-ci mərtəbə. Telefon nömrə 50-28. Və 93.

8765

Diş həkimi

M. B. Şternin

Vorontsovski küçə, nömrə 22, Karantinni küçənin küncündə. Süni dişlər qayırır. Qızıl ənglər və damaqlar qayırır. Dişləri ağrısız çəkir.

8757

Saleh Kərbəlayı Gülhüseyn oğlu Ağəli Ağayevə verdiyi notarialni vəkalətnamə bununla batil edilir. Bundan belə onun mən tərəfdən vəkalət etməyə haqqı olmayır.

8776

İtibdir

Balakişi Cəbrayıl oğlu Nardaran camaatının bez razreşeniyasını [icazənaməsini], 5 tay bez üçün bezin hesabını və Ərzaq Nəzarətinə verdiyi pulun qəbzini itiribdir. Etibardan saqitdir [etibarsızdır].

8773

Bağ icarəyə verilir

Şüvələnda bir bağ icarəyə verilir. Üç otaq, mətbəxanası ilə. Bağda meyvə də vardır. Hacığa bəy Sultanovun bağı. Şəraiti haqqında Suraxanski küçədə 219 nömrəli evdə Əliyevə müraciət etməli.

8774

Şəkililərin nəzəri-diqqətinə!

Həmin may ayının 16-da Parlaman dairəsində “Əhrar” fraksiyasının salonunda səhər saat 9-da Şəki Həmvətənlər Cəmiyyətinin ümumi iclası olacaqdır. Bilümm [bütün] şəkililərin təşrif gətirmələrini rica edəriz.

Müvəqqəti Komissiya

8772

Auksion salonu
“Zarya” və kompaniya

Kantor torq təriqi ilə [hərrac yoluyla] satmaqdan ötrü hər tövr qiymətli şeylər, mallar, abstanovkalar [ev əşyası, mebel] və qeyrilərini

qəbul edir. Qiymətli öz abstanovkalarını, qiymətli və qeyri şeylərini satmaq arzusunda olanlardan xahiş olunur bu adresə müraciət etsinlər: Mariinski küçə, nömrə 42. Telefon nömrə: 8-50.

Əvvəlinci torq mayıs ayının 23-nə təyin olunubdur. Sonra isə torqlar həftədə iki dəfə, yəni cümə və bazar günləri təyin olunacaqdır.

8775

Müvəqqəti müdir:
Hacıbəyli Üzeyir

QEYD VƏ ŞƏRHLƏR**Elan**

səh. 201. “T-152” qəzetdə “521-T” kimi getmişdir.

Nadir şah Əfşar

səh. 201. “milli səhnəmizin zəhmətkeşi”: qəzetdə “milli səhnəmizin zəhmətini” getmişdir.

Xatimə

səh. 202. “bu sifətləri haiz olduğu”: qəzetdə “sifətləri” yerinə “sənətləri” getmişdir. “fikir-zikir edirdilər”: qəzetdə “fikir-fikir edirdilər” getmişdir.

Teleqraf xəbərləri

səh. 203. “Veymar” (yaxud Veymar Respublikası): Almaniya tarixində 1918-1933-cü illəri əhatə edən respublika dövrü.

Sülh ətrafında

səh. 203. “Kiao-Çao” [Kiautschou]: Çinin şərqindəki Şandun yarımadasının cənub sahilində, 1898-1914-cü illərdə mövcud olmuş Almaniya koloniyası. 1914-cü ildə Yaponiya tərəfindən işğal edilmiş, 1922-ci ildə Çinə qaytarılmışdır.

“Şandun” [Shandong]: Çinin şərqində əyalət. XIX əsrdə Almaniyanın maraq dairəsinə daxil olmuşdu.

Tətıl və işğal ordusu haqqında

səh. 209. “Bizə istiqanlı qəhrəmanlar lazım deyil, lazım olan inqilabçı işçilərin dəmir səfləridir.”: “Нам истерические порывы не нужны. Нам нужна мерная поступь железных батальонов пролетариата.”

səh. 210. “Avam və Lordlar Kamerasındakı”: Britaniya Parlamentinin İcmalar Palatası və Lordlar Palatası nəzərdə tutulur.

səh. 211. “Savdepiya”: Rusiya Deputatlar Soveti; məcazi mənada Sovet Rusiyası nəzərdə tutulur.

Erməni mətbuatı

səh. 217. “yeni türklər”: Osmanlı imperiyasında sultan II Əbdülhəmidə müxalif olan gənc ziyalılar nəslinin meydana gətirdiyi “Jön türklər” (yaxud “Gənc türklər”) hərəkatı nəzərdə tutulur.

Cümə, 16 may 1919-cu il, nömrə 182

AZƏRBAYCAN*Gündəlik siyasi, ictimai, ədəbi, iqtisadi türk qəzetəsidir*

İkinci sənəyi-dəvamiyyəsi. Cümə, 15 şabanül-müəzzəm sənə 1337. 16 mayıs 1919 sənə.

Türk və islamlığa müfid məqalələrə səhifələrimiz açıqdır. Dərc olunmayan övraq iadə edilməz. Dərc edilən məqalənin mükafatını idarə təyin edir. Məhəlli-idarə: Bakı, Vorontsovski və Qubernski küçələrin küncündə 4 nömrəli evdə “Azərbaycan” idarəsi. Telefon nömrə 39-60. Tək nüsxəsi 1 manat.

Abunə şəraiti: Bakı üçün 1 aylığı 20 rublə, 2 aylığı 35 rublə, 3 aylığı 50 rublə. Qeyri şəhərlər üçün 1 aylığı 25 rublə, 2 aylığı 45 rublə, 3 aylığı 60 rublə. Elan fiatı: birinci səhifədə sətri 4 rublə, axırncı səhifədə sətri 3 rublə, itən şeylər və yer axtaranlar üçün 2 rublə.

Hökumət Teatrosunda**Axşam tamaşası****NADİR ŞAH ƏFŞAR**

Milli səhnəmizin müqtədir və mahir xadimi və sabiq baş rejissoru mərhum Hüseyn Ərəblinin qəbri üstə abidə rəzk [abidə qoymaq] və biçiz [köməksiz] qalmış ixtiyar validəsinin məişətini təmin etmək və ehtiyacını rəf etmək [aradan qaldırmaq] üçün

Zülfüqar bəy və Üzeyir bəy Hacıbəyli Qardaşları Müdiriyyəti cümə günü şabanül-müəzzəm ayının 15-də 1337 sənə (mayın 16-da 1919-cu ildə) milli səhnəmizin zəhmətkeşi mərhum Hüseyn Ərəblinskinin ruhunu dərxatir [yad] etmək üçün Müdiriyyətin aktyorları tərəfindən mərhum Hüseynin sevdiyi “Nadir şah Əfşar” faciəsi mütəntən [təntənəli] surətdə mövqeyi-tamaşaya qoyulacaqdır.

Bu tamaşanın həm mənəvi və həm də maddi cəhətini nəzərə alaraq, Müdiriyyət, aktyorları ilə bərabər ümidvardır ki, möhtərəm camaatımız fəvqə məzkur [yuxarıda deyilən] məqsədə diqqət edərək həman günü işbu tamaşada

isbatı-vücut [iştirak] etməyə əhəmiyyət verməklə belə axırncı dəfə olaraq mərhumun ruhunu dərxatir və şad edərlər. Bununla əlavə olunur ki, bu tamaşada “Nadir şah” rolunu ifa edən məşhur artist Abbas Mirzə Şərifov mərhum Hüseynin öz səliqəsi ilə tikdirdiyi Nadir şah libasında çıxacaqdır.

Biletlər indidən cəmi aktyorların iştirakı ilə əldə və teatrın kassasında satılmaqdadır. Bu məqsədə ianə olunarsa, idarəmizdə (Qubernski küçədə nömrə 43) kamali-məmnuniyyətlə qəbul edilib ianə sahibinin verdiyi paranın qədəri və ismi qəzetlər vasitəsilə göstəriləcəkdir.

Tamaşa başlanacaqdır axşam saat 8-in yarısında.

Müdir: Zülfüqar bəy Hacıbəyli

ŞƏKİLLƏRİN NƏZƏRİ-DİQQƏTİNƏ!

Həmin may ayının 16-da Parlaman dairəsində “Əhrar” fraksiyasının salosunda səhər saat 9-da Şəki Həmvətənlər Cəmiyyətinin ümumi iclası olacaqdır. Bilümmum [bütün] şəkililərin təşrif gətirmələrini rica edəriz.

Müvəqqəti Komissiya

8772